

Renaissance - architektura

Autor: Mgr. Přemysl Dvorský, Ph.D.

Datum tvorby: únor 2013

Ročník: sedmý

Vzdělávací oblast: dějepis

Anotace:

Digitální učební materiál seznamuje žáky s dějinami umění v období renesance a to ve vazbě na nejvýznamnější památky u nás. Obsah či rozsah předkládaných informací není ani úplným výčtem aktuálního poznání v příslušném oboru, ani nejnutnějším minimem informací s ohledem na danou vzdělávací oblast. Digitální vzdělávací materiál si na relativním množství ukázek uměleckých děl klade za cíl fixovat u žáků znalost základních rysů umění dané epochy a vytvořit u nich dovednost jejich rozpoznávání v kontextu dalšího vývoje výtvarného umění a to ve vazbě na politické a kulturní dějiny.

Renesance ve své podstatě vyjadřuje myšlenky, které chtěly křísit antický vztah k životu, opírá se i o racionální myšlení, o výsledky ve fyzice a matematice. Je to doba astronomických výpočtů, zámořských objevů i přírodovědeckých zkoumání. Humanismus, který byl myšlenkovým proudem renesance, narušil závislost feudálního zřízení na církevní dogmatice a usiloval o nezávislost osobnosti – byť feudální.

- období renesance: konec 14. století – počátek 17. století
- renesanční umění se zrodilo na přelomu 14. a 15. století ve Florencii
- pojem renesance (renaissance = znovuzrození) má význam jako znovuzrození antiky a návrat k antice, za vzor slohu je tedy brána antika
- za počátek renesančního umění považujeme uměleckou soutěž na severní dveře florentského baptisteria, ve které proti Filippu Brunelleschimu zvítězil sochař Lorenzo Ghiberti
- společenská situace:
- církev a její vliv na umění i životy lidí ustupuje do pozadí, hlavní slovo mají bohatě šlechtické rody
- nové vynálezy – knihtisk, zámořské plavby
- rozvoj přírodních věd – botanika, matematika, fyzika, astronomie
- středem veškerého dění je pozemský život
- hlavní znaky renesance: snaha zobrazit viděnou skutečnost, studuje perspektivu a anatomii, svět je
- rozumově pochopitelný, tiší se vnější zmatek s vnitřním klidem, uměrnost, vyváženost.

1. Architektura

Obyvatelé Itálie si byli vědomi architektury starověku, protože se její ruiny v mnoha případech zachovaly. Značná část středověké Itálie byla jakousi stavební ruinou, která připomínala velikost a slávu Říma. Umělci se přirozeně inspirovali příkladem své římské minulosti. V architektuře byla tedy renesance přirozenou událostí, byla v souladu s charakterem této země.

Setkáváme se s ostrým protikladem mezi jižní Evropou a severem. Gotika vznikla ve 12. století z románského slohu, který sám byl primitivní, pokleslou formou architektury pozdního římského císařství. Ale vyvinula se v samostatný sloh, jehož díla byla divy světa, ale Italy nikterak neohromovaly. Toužili gotického ducha nahradit něčím lepším, vycházejícím z kořenů jejich kultury.

Znaky:

- sloupy sloužící jako podpora, členěné na patku, dřík a hlavicí
- architráv – 2 sloupy a překlenutím
- arkády
- uplatnění horizontálního principu – stavby jsou nízké, lidské měřítko
- klidný, vyrovnaný a harmonický dojem
- kupole – zaklenutí kruhovitého půdorysu
- okna obdélníková řazena vodorovně za sebou, někdy zakončena obloukem
- sgrafita – oblíbený dekorativní prostředek využívaný ke zdobení vnějších zdí, proškrabávání dvou vrstev omítky
- renesanční štíty – obloučkový štít
- stavby založené na geometrických tělesech – nejčastěji krychle a koule

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

OP
ROZVOJE ÚZEMNÍ
KONKURENCESCHOPNOSTI

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

FLORENCIE – město rané renesance, kde se zrodilo nové umění za podpory rodu Mediceiů. Roku 1418 byla vypsána soutěž **kupoli florentské katedrály** (kostel Santa Maria del Fiore), kterou vyhrál **Fillipo Brunelleschi**. Jeho návrh byl právem považován za vrchol technického důvtipu. V návrhu využil zkušenosti stavitelů starověku, antiky, Byzance i gotiky, ale objevil i nové technické postupy. I ostatní Brunelleschiho stavby se vyznačují obdivuhodným smyslem pro dokonalý řád. Ten se projevuje v přesnosti i citlivosti vyvážení jednotlivých prostorů stavby, kde dokázal rafinovaně využít účinek **perspektivy**.

Kostel Santa Maria del Fiore – architektem monumentální kupole byl Filippo Brunelleschi

Kostel Santa Maria del Fiore – průčelí

V Římě se plně rozvíjí architektonický styl inspirovaný antickým dědictvím. Asi nejslavnějším architektem působícím v Římě byl **Donato Bramante**, který byl mimo jiné pověřen stavbou baziliky sv. Petra a stal se autorem původního projektu. Na této stavbě se podílela po jeho smrti řada dalších významných architektů, mezi nimi i Michelangelo, Rafael nebo Giacomo della Porta. Díky papežské moci a solventnosti a silné vůli se prezentovat došlo i ke stavbě hrobky Julia II. nebo stavbě a výzdobě Sixtinské kaple (Michelangelo) – nikde jinde k takovým velkým stavbám dojít nemohlo.

Bazilika sv. Petra

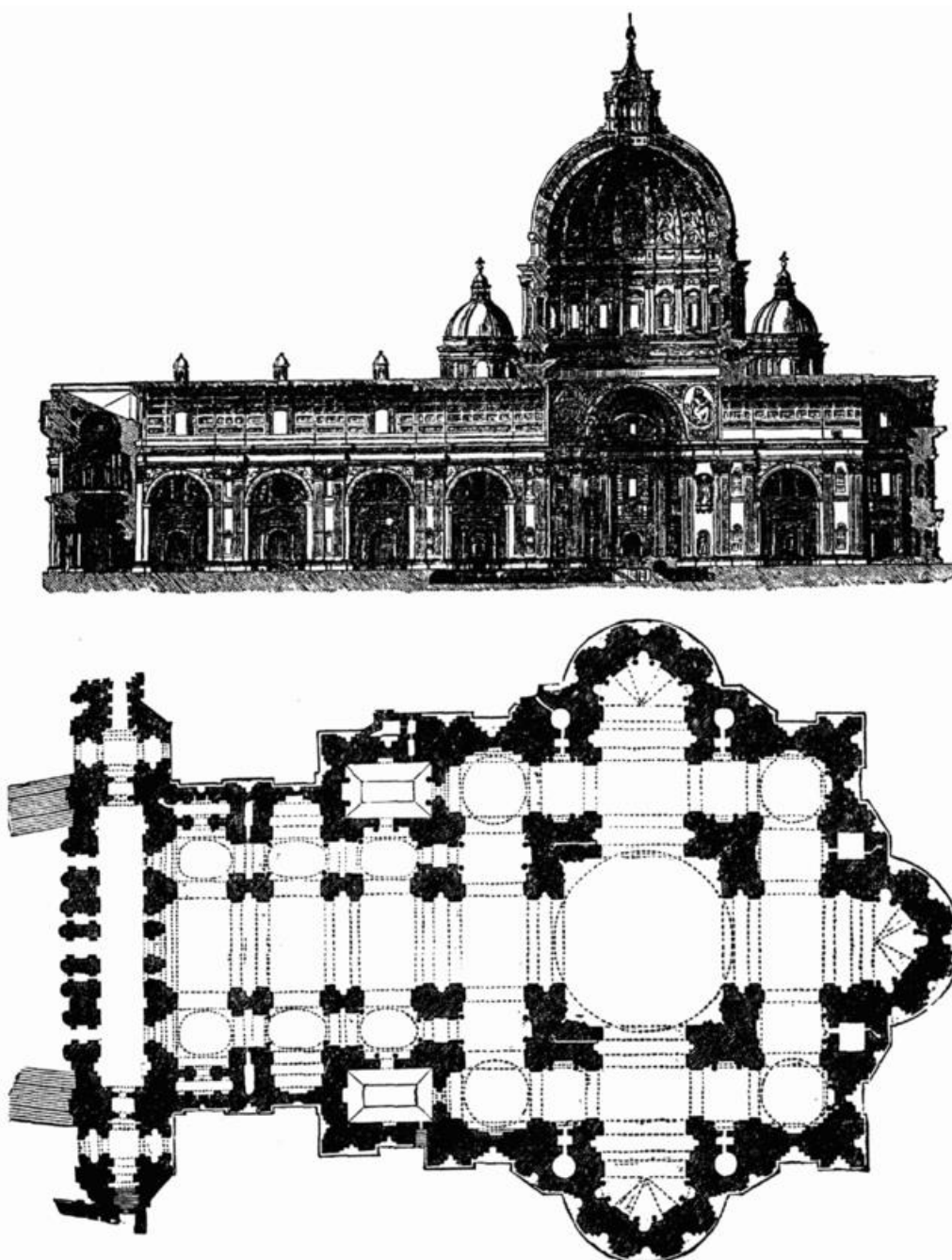
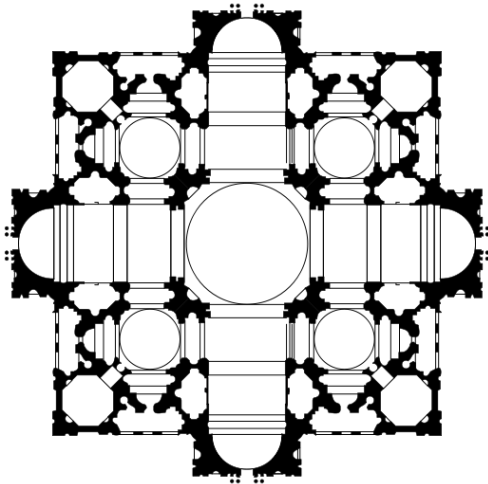

Fig. 4 und 5. Längenschnitt und Grundriß von St. Peter in Rom.
Průřez a půdorys baziliky sv. Petra v Říme

Původní plán půdorysu od Bramanta

V původním návrhu půdorysu se krásně zračí záliba renesance v souměrnosti – Bramantův půdorys byl později prodloužen do latinského kříže

Kupole chrámu od Michelangela

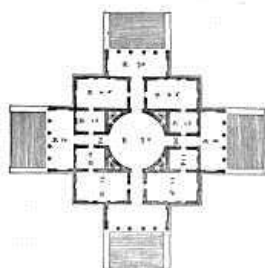
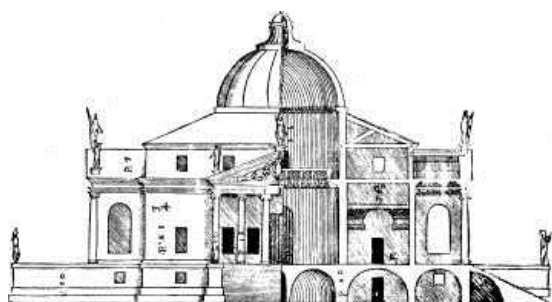
Interiér chrámu

Paladianismus

Zakladatel tzv. palladianismu byl Andrea Palladio (1508 – 1580), který vytvořil vzorový systém renesanční architektury – především centrálního stylu. Jeho práce natolik vyzařovaly promyšlený systém a strukturu, že daly vzniknout celému směru v architektuře, jehož prvky se v klasicizujícím stylu používají dodnes. Klíčovým Palladioho dílem je **Villa Rotonda** (či také zvaná La Rotonda nebo Villa Capra nebo též i Villa Almerico). Tato stavba představuje dokonalý harmonický a souměrný celek.

Palladio, Villa Rotonda

Palladio, Villa Rotonda
Bokorys, průřez a půdorys

Seznam použité literatury:

- Pijoan, J.: Dějiny umění/5, Praha 1998
- Mráz, M.: Dějiny výtvarné kultury 1, Praha 1995
- Bauer, A.: Dějiny výtvarného umění, Praha 2001
- Maliva, J.: Vademecum I: výtvarnou kulturou českých zemí do konce období renesance, Praha 1996
- Wundram, M.: Renaissance, Praha 2007
- Krausse, A-C.: Dějiny malířství od renesance po současnost, Praha 2008
- Dvořáček, P.: Architektura českých zemí. Renaissance, Praha 2005
- Muchka, I., P.: Deset století architektury. Architektura renesanční, Praha 2001

Seznam použitých webových stránek:

- http://cs.wikipedia.org/wiki/Santa_Maria_del_Fiore#mediaviewer/Soubor:Florence_italy_duomo.jpg
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Santa_Maria_del_Fiore#mediaviewer/Soubor:Firenze.Duomo01.JPG
- [http://cs.wikipedia.org/wiki/Chr%C3%A1m_svat%C3%A9ho_Petra_\(Vatik%C3%A1n\)#mediaviewer/Soubor:SaintPierre.svg](http://cs.wikipedia.org/wiki/Chr%C3%A1m_svat%C3%A9ho_Petra_(Vatik%C3%A1n)#mediaviewer/Soubor:SaintPierre.svg)
- [http://cs.wikipedia.org/wiki/Chr%C3%A1m_svat%C3%A9ho_Petra_\(Vatik%C3%A1n\)#mediaviewer/Soubor:L-Kuppel-Petersdom.png](http://cs.wikipedia.org/wiki/Chr%C3%A1m_svat%C3%A9ho_Petra_(Vatik%C3%A1n)#mediaviewer/Soubor:L-Kuppel-Petersdom.png)
- http://cs.wikipedia.org/wiki/La_Rotonda#mediaviewer/File:Larotonda2009.JPG
- http://cs.wikipedia.org/wiki/La_Rotonda#mediaviewer/File:PalladioRotondaPlan.jpg